СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 262. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го ЛИСТОПАДА 1948. — No. 262. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 10, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ У ПІДГОТОВІ ДО НОВИХ ЗАКОНІВ

Вашингтон, 8 листопада. — Всі федеральні департаменти й самостійні агенції дістали з Білого Дому за підписом президента візвання, щоб вони предявили до 29 листопада свої думки в справі нових законів, які, на їх думку, були б потрібні для успішного ведення їхньої праці. Водночас президент просив самих урядовців, щоб вони згадали справи, які повинні бути порушені в його промові до конгресу в дні 3 січня 1949 р. „Про стан Держави". Звіти про потребу нового законодавства мають бути виготовлені до кінця листопада, однаке додаткові поправки до плянованих законів можуть бути передані ще до 15 грудня. Звіти й проєкти мають бути переслані до Бюджетового Бюра.

ПРЕДСІДНИК ПАЛАТИ ПЕРЕДБАЧАЄ СПІВПРАЦЮ З ПРЕЗИДЕНТОМ.

Вашингтон. — Уступаючий предсідник палати репрезентантів, Джозеф В. Мартин, висловив погляд, що опозиційна партія в новім конгресі не буде в спроможності спротивитися новим предявленням президента, „якщо він справді їх зажадає". Закон Тефта-Гартлія може бути скасований, як президент буде це обстоювати. Мартин передбачує теж більші видатки на краєві потреби й тому немає надії на знижку теперішніх тягарів.

ПІВДЕННІ ДЕМОКРАТИ БУДУТЬ ПОМИНЕНІ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНГРЕСУ.

Вашингтон. — Предсідник Краєвого Демократичного Комітету, сен. Дж. Гаверд МекҐрат, виявив, що він має на думці виключити від провідних становищ тих конгресменів, які відскочили від партії підчас виборів. Це є перша згадка про так званих „діксікратів". Тому, що їх число розмірно незначне, МекҐрат думає, що треба дати признання тим південним демократам, які стояли вірно при президенті підчас виборів. Пані Рузвелт навіть домагається, щоб діксікратів усунути цілком з Демократичної партії тому, що вони вийшли з партії та скликали свою конвенцію під іменем „Партія Стейтових Прав".

КОНГРЕСМЕН ПАРНЕЛ ТАМЕС ПОСТАВЛЕНИЙ В СТАН ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Вашингтон. — Конгресмен Парнел Дж. Тамес попав у стан обвинувачення на підставі рішення федеральної великої судейської лави за підступне ділання на шкоду федерального скарбу. Закидуваного йому злочину допустився конгресмен тим, що при виплаті нагород своїм бюровим працівникам він побирав від них частину платні, а дві бюрові робітниці тільки підписували чеки за побрану платню й віддавали йому їх для вжитку.

Конгресмен Тамес є головою комісії для неамериканських діянь і вславився розкриттям затій комуністів та большевиків в урядових установах. Коли б йому доказали в суді закинені провини, його жде кара тюрми до 33 років і грошева кара до висоти 40 тисяч долярів.

„ЗАМКНЕНИЙ ЗАВОД" НЕЗАКОННИЙ НА ПІДСТАВІ ЗАКОНА ТЕФТА-ГАРТЛІЯ.

Вашингтон. — Краєва Рада Робітничих Відносин рішила одноголосно, що заключення контракту в справі „замкненого заводу" для робітників, противиться постановам закона Тефта-Гартлія. Щоб умова в законі могла бути законною, треба наперед переголосування членів юнії. Таке рішення видала Рада в двох випадках, які прийшли під її застанову.

Секретар праці, Морис Товбин, підчас пресової конференції заявив, що він приготовляє законодавство в справах робітничих, щоб заступити теперішній закон Тефта-Гартлія. Він заявився за знесення заборони „замкнесого заводу."

КОМУНІСТИЧНІ ПРОВІДНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ДАЛЬШОГО ВІДЛОЖЕННЯ СУДУ.

Ню Йорк. — Адвокати 12 обвинувачених комуністичних провідників знову зголосили в суді внесок, щоб відложити судову розправу над їхніми клієнтами, назначену на найближчий понеділок, 15 листопада. Федеральний прокуратор обвинувачує їх у змаганні до насильного скинення американського уряду. Суд над ними мав почався 15 жовтня, опісля відкладено розправу до 2 листопада, а потім знову до 15 листопада. У теперішнім внеску оборонці покликаються на те, що процес не може бути переведений правильно з огляду на протикомуністичну пропаганду підчас виборів. Прокуратор спротивився внескові оборонців і зажадав дотримання речення.

ЗА 30 РОКІВ НЕ СТАНЕ УРАНУ.

Шікаго. — „Впродовж найближчих 30 років припаси урану можуть бути вичерпані, якщо піде дальше виріб атомових бомб у таких кількостях, як їх тепер виробляють — такий погляд висловили знавці з Петролійного Інституту. Автор такого твердження, хемік д-р Юджин Ейрес виявляє, що розголошення атомової енергії, як невичерпної сили, не можна брати поважно, якщо дальше піде вичерпування теперішніх припасів урану. Саме тому, що ввесь матеріял до добування атомової сили зуживається на виріб бомб, не має докищо мови про вжиток атомової енергії для промислових цілей — каже д-р Ейрес.

ВІДКРИЛИ НОВУ КОМЕТУ.

Кембридж, Мас.—Д-р Гарлов Шаплі, директор Гарвардської Астрономічної Обсерваторії виявив, що дістав вістку від директора обсерваторії Бойден, в Південній Африці, що там відкрито нову комету, яку можна спостерігати голим оком. Комета є доволі ясна і її можна буде бачити перед сходом сонця й в Америці.

Тимчасова допомога з Америки врятувала Францію перед руїною

Вашингтон, 8. листопада. — Адміністрація Економічної Допомоги (ЕКА), покликана переводити в життя Плян Маршала, вислала до конгресу звіт з орудування тимчасовою допомогою для Европи в сумі $577,000,000. Заключення ЕКА таке, що ця допомога мабуть спасла Італію від економічної неволі, недопустила до руїни французької господарки і допомогла Австрії зібрати своє живно — перше живно від часу війни. За гроші, призначені на допомогу згаданим країнам, закуплено й вислано їм готові продукти й матеріяли, потрібні до життя. У звіті сказано, що „французькі провідники й нарід загально є того переконання, що ця тимчасова допомога була головним чинником для підтримки французького господарства в такому стані, щоб країна могла вирятуватися від руїни в післявоєнних часах".

КОРУПЦІЯ ПРИЧИНОЮ УПАДКУ КИТАЮ.

Клівленд. — Артур С. Йонг, американський пілот, який щойно повернувся з Китаю, твердить, що корупція на високих становищах є головною причиною упадку Китаю і національного китайського уряду. Положення виглядає на безнадійне, твердить Йонг. Він був на службі Китайської Краєвої Летунської Корпорації і перевозив допомогові матеріяли до Мукдену, заки ще комуністи здобули це місто, отже мав нагоду приглянутися положенні. В розмові з репортером газети „Ди Клівленд Плейн Ділер" він сказав: „Урядовці, яких я пізнав, були вроджені, виховані і вишколені в середовищу, в якому все полягає на корупції і обдурі. Я бачив, як місто за містом попадало в руки комуністів без одного вистрілу саме в такому моменті, коли місто дістало повні припаси рижу й амуніції і коли комуністи заоферували за них найвищу ціну. Я бачив, як вояки спали спокійно саме тоді, коли большевики вже зближалися до їх місця. Вони навіть відмовилися відвантажувати припаси амуніції й харчів для свого власного рятунку. Їх команданти є диктаторами. Коли вони втратять 100,000 людей, вони звідомляють, що втратили тільки 10,000, щоб „вратувати своє обличчя" — твердить Йонг. Він це додав: Майбутність Китаю не залежить від матеріяльної допомоги, а від перевиховання і від переміни цілої системи".

ЄП. БОГДАН ВЗЯВ УЧАСТЬ У БОГОСЛУЖЕННІ ГРЕЦЬКОГО АРХІЕПИСКОПА-ПАТРІЯРХА.

Ню Йорк. — У неділю, 7. листопада, відбулося величаве торжество у грецькій православній катедрі при 319 Іст 74 вул., підчас якого духовенство й вірні вшанували архієпископа Атенагораса, який недавно був вибраний на синоді в Істамбулі патріярхом східних православних церков. Архієп. Атенагорас є американським громадянином, однаєч тому, що Туреччина вимагає, щоб патріярх був турецьким громадянином, архієп. Атенагорас мусить залишити американське громадянство. Він у проповіді зазначив, що це є добрий знак, що вказує на американсько-турецьку співпрацю. Він подякував своїм вірним за підтримку для нього і попрощав їх перед виїздом до патріяршої столиці. У богослуженні взяли участь інші грецькі епископи, а теж і епископ Української Православної Церкви Америки, Високопреосв. Кир Богдан. Серед вірних був теж грецький консул Йоан Калергіс.

ДРУГИМ ТРАНСПОРТОМ ІДУТЬ СКИТАЛЬНИКИ З БРИТАНСЬКОЇ ЗОНИ

Гамбург, Німеччина, 9. листопада. (АП). — З німецького порту Бремергафен відплив вчора до Бостону американський транспортний пароплав „Дженерал Бонді", що везе до ЗДА другий транспорт нових імігрантів на підставі закону про допущення 205,000 скитальників до цеї країни. Траспортом іде 802 осіб, переважно робітників, вибраних головно з таборів скитальників у британській зоні. Між новими імігрантами заступлені 11 національностей, в більшості бувших польських, литовських і латвійських громадян. З кол ІРО заявили, що в цьому транспорті окреме першенство признано автовим та загальним механікам і фармерським робітникам.

Монтгомері відбув наради з військовими губернаторами Німеччини

Мелле, Німеччина, 9. листопада. — Філд маршал вайкаунт Монтгомері, предсідник головнокомандуючих збройними силами Західно-Европейського Союзу, відбув тут вчора наради з американським, британським і французьким військовими губернаторами Німеччини, вияснюючи їм свій початковий плян оборони Західної Европи. В нарадах, крім маршала Монтгомері, взяли участь ген. Клей, ген. сер Робертсон і ген. Кеніг. У виданому комунікаті стверджується, що під час нарад обговорено „спільні оборонні інтереси". В нарадах взяли теж участь найвищі рангами військові дорадники і офіцери штабів трьох військових губернаторів, як теж шеф штабу філд маршала Монтгомері. З поінформованих джерел заявляють, що Монтгомері звертав увагу на наглячість потреб точного пляну спільної оборони, що має бути приготований в найближчих місяцях. Сьогодні подібні наради відбуде Монтгомері з генеральним штабом голландської армії, а завтра обговорюватиме ці самі справи з керівниками бельгійської оборони. Після конференції з військовими губернаторами Німеччини, філд маршал Монтгомері виявив велике вдоволення з перебігу нарад, стверджуючи, що це була практично перша зустріч західноевропейських командантів з американськими офіцерами. Оборонним нарадам західноевропейських представників придідять велику увагу в цілому світі.

В ДІТРОЙТІ І ШИКАГО ВІДБУЛИСЯ ГРОМАДСЬКІ ЗБОРИ В ПЕРЕСЕЛЕНЧИХ СПРАВАХ.

Филаделфія, 9. листопада. (Телефоном). — З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що в неділю, дня 7-го листопада відбулися з великим успіхом громадські збори в переселенчих справах в місті Дітройті. Зборами проводив голова ЗУАДКомітету, адв. Іван Панчук, а зв'язані з переселенням проблеми реферував екзекутивний директор Комітету, д-р Володимир Галан. Після оживленої дискусії, в якій забирали голос всі визначні місцеві громадяни, як теж поодинокі нові імігранти, винесено спільне рішення, що зорганізований в цьому місті Переселенчий Осередок повинен придбати потрібні посвідчення про запевнення праці і мешкань для спровадження 1,000 родин нових українських імігрантів. На зборах було приявних коло 400 осіб.

Того самого дня відбулися тут збори нових імігрантів, на яких промовляли адв. І. Панчук, д-р В. Галан та інж. П. Красноніс від Організації Самодопомоги Нової Української Іміграції в Ню Йорку. Нові імігранти з одушевленням прийняли звідомлення про дотеперішню працю і успіхи ЗУАДКомітету та рішили в дальшому піддержати її всіми своїми силами, допомагаючи головно в збірці необхідних посвідчень для спровадження нових імігрантів. На зборах було приявних около 36 осіб.

В понеділок, дня 8-го листопада, такі самі громадські збори в переселенчих справах відбулися у виповненому вщерть Союзовому Домі в місті Шикаго. Зборами проводив головний радний УНСоюзу Т. Шпікула, а справи переселення реферував д-р В. Галан. Адв. Пелехович відчитав листа від представника ЗУАДКомітету в Европі, адв. Р. І. Смука, що кладе своїм співгромадянам в Шикаго зокрема на серце цю важливу справу якнайповнішого використання нового іміграційного закону для українських скитальників. Після ділової дискусії, в якій і тут забирали голос нові імігранти, місцева Ліга американських громадян українського роду винесла постанову допомогти переселити до стейту Іллиной щонайменше 1,000 українських родин-скитальників. На зборах були приявні теж представники обох наших Церков, Католицької і Православної.

ПЛЯН НОВОГО КОМПРОМІСУ В СПРАВІ БЕРЛІНА

Париж, 9 листопада. — Вчора тут повідомлено, що генеральний секретар О.Д., Трігве Лі, приготовляє новий плян компромісового полагодження совєтсько-західного спору в справі Берліна. Проти попереднього компромісу, приготованого представниками незаінтересованих безпосередньо в цій справі членів Ради Безпеки, Совєти — як вже відомо — зложили своє „вето". З поінформованих джерел повідомляють, що теж аргентинський представник д-р Брамуглія, що хвилево перебуває в Лондоні і при кінці тижня знову прибуде до Парижа, намагається і зі свого боку приготовити відповідні компромісові пропозиції в цій же справі. Лі і Брамуглія намагаються найти компромісову розв'язку совєтсько-західних застережень щодо полагодження спору: західні союзники обстоюють, що передумовою дальших розмов на тему введення совєтської валюти в усіх секторах Берліна може бути тільки попереднє перервання совєтської бльока- перервання совєтської бльокади міста; Совєти зі свого боку обстоюють, що вони перервуть бльокаду тільки після того, як раніше буде цілком наладнана справа їхньої валюти в цілому місті. В новій компромісовій пропозиції мав би бути плян рівночасного і поступового касування бльокади та впроваджування совєтської валюти. З американського боку неофіціяльно висловлюється згідність розглянути ці пропозиції. Поодинокі делегати в ООД вважають полагодження берлінського спору за передумову дальшого успіху в працях ОД. Висловлюється думку, що вибір президента в ЗДА може допомогти і в наладнанні цієї справи, що з черги вважається за передумову остаточного підписання мирових договорів з Німеччиною і Японією та закінчення післявоєнного періоду.

АМЕРИКА НЕ ПІДДЕРЖУВАТИМЕ ПРОПОЗИЦІЇ САНКЦІЇ ПРОТИ ІЗРАЇЛЯ.

Париж, 9 листопада.—Проблема Палестини в ООД увійшла в свою критичну стадію і Рада Безпеки відбуде сьогодні два засідання, одне таємне й одне публичне, для розглянення всіх суперечностей. Головною проблемою є: чи ізраїльці справді виграли війну? В останньому з поінформованих джерел заявляють, що Америка знову змінила свою думку в цій справі і тепер не дасть заповідженої раніше піддержки британсько-китайській пропозиції санкцій проти Ізраїля, якщо ізраїльські війська не уступляться зі зайнятих територій Неґеб, які вони захопили силою, порушуючи постанови перемир'я. В міжчасі представник ОД в Палестині, д-р Вонче, публично заперечив повідомлення, мовляв він мав висловитися, що араби вже програли війну. На сьогоднішнє засідання Ради приїжджає міністер закордонних справ Ізраїля. Міністер закордонних справ Єгипту рішучо заперечив повідомлення, що араби пропонували ізраїльцям безпосередні мирові переговори. Рішуче становище проти ізраїльських домагань займає Британія, яку ізраїльці з черги обвинувачують в безпосередній допомозі арабам. Британці зі свого боку доказують, що ізраїльцям допомагають Совєти.

СОВЄТИ САБОТУЮТЬ РІШЕННЯ О.Д. В БАЛКАНСЬКІЙ СПРАВІ.

Париж, 9 листопада. Представники Совєтського Союзу та його сателітів в Політичному Комітеті вчора з успіхом саботували наради і кінцеве рішення в справі інтервенції в грецькій війні. Балканська Комісія О.Д. предложила резолюцію, в якій засуджується Югославію, Альбанію та Болгарію за їх допомогу грецьким комуністичним партизанам. Совєтські і югославські представники на вчорашньому засіданні Політичного Комітету намагалися з успіхом не допустити до кінцевого голосування, вносячи щораз нові пропозиції і „поправки" та видвигаючи всілякі формальні застереження. До кінцевого голосування таки не дійшло.

ПАРТІЯ ДЕ ГОЛЯ НАЙСИЛЬНІША В РАДІ РЕСПУБЛИКИ.

Париж, 9 листопада. Дальші підрахування голосів з недільних виборів до французької Ради Республики, вищої палати парляменту, виявляють, що досі на всіх 264 місць кероване генералом де Голем Об'єднання Французького Народу здобуло 107 місць. Дальших 56 членів Ради мають бути вибрані французькими територіями в найближчу неділю. Хоча вже не вважається за правдоподібне, щоб партія де Голя могла здобути абсолютну більшість місць, проте вже тепер ця група є найсильніша і в теперішніх відносинах в країні вона матиме рішальний голос. Представники цієї групи знову видвигають домагання генеральних виборів до парляменту та передання влади ген. де Голеві.

ЗАПОВІДЖЕНО ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Герфорд, Німеччина, 9 листопада (АП). — Керівники німецьких професійних спілок рішили проголосити на найближчу п'ятницю генеральний страйк на знак протесту проти високих коштів прожитку. Страйк мав би охопити 4 до 5 мільйонів робітників в американській і британській зонах.

ФРАНЦІЯ ОСТОРОЖНА З ВІДБУДОВОЮ НІМЕЧЧИНИ.

Берлін, 9 листопада. Французькі представники в Німеччині мали висловити гострі застереження, і протести проти занадто швидкої політичної і господарської відбудови західних зон — повідомляють з авторитетних джерел. Французи мають головно застереження проти швидкого процесу творення західно-німецької держави, що згідно з американсько-британськими плянами мала б повстати вже на початку чергового року.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГАНЕБНИЙ ПРОВАЛ НАЙМИТІВ МОСКВИ.

Самий „цвіт народу" голосував на Генрі А. Волеса, пише Ілля Еренбург в „Правді", органі Комуністичної партії. Таке в Москві, а що про те саме в Америці?

„Наші вибори були найгіршим ударом у бік Сталіна та його ступайків", пише Ню Йорк Ворлд Телеграм. І не один він так пише, бо така є думка всіх американців та всеї американської преси, що не іде по лінії Кремля. „Червоні Наймити Москви ганебно провалились"! Такий є загальний повиборчий тон цілої американської преси. Цей відгомін є нині чи не найбільшою радістю американців, без огляду на їхню партійну приналежність.

Цілковитий провал „прогресивних" і „третьої партії" Волеса ми передбачували ще тоді, коли волесівці з комуністами заповідали, що дістануть 10 мільйонів голосів. Уже тоді ми остерігали українське робітництво, щоби не дало себе звести на бездоріжжя, на яке його хотіли звести теж і українські „прогресивні" на чолі з комуністичними „Українськими Щоденними Вістями". До цього гуртка приплентався ще „Громадський Голос", що то далі баламутить горстку наших людей своєю назвою, так і своєю політичною пропагандою, що іде на шкоду як Америки, так і України. Хай же хоч тепер побачать ті побаламучені люди, де вони стоять і куди дають себе вести одиницям, що зійшли зі шляху свободи і демократії й простягають руку московській диктатурі та тиранії.

В числі з 1 листопада ц. р. „Громадський Голос" уже немає ні слова згадки про великі роковини, звязані з тим днем. Зате видніє у ньому Франція, що стоїть уже „на грані революції", як це заповідає комуністична пропаганда. Є там теж черговий нікчемний напад на „Свободу", але головна частина таки присвячена Генрі А. Волесові як „політичному чудові сучасної Америки". Генрі А. Волес, пише „Громадський Голос", це одинокий „кандидат народу"; його виступи по містах Америки це „свята тріюмфу". Все робітництво з Волесом, мільйони нігрів і білих на півдні з Волесом! Одним словом „чудо" твориться з Волесом і то не тільки в Америці, але в цілому світі, в Греції, Еспанії, Палестині, а навіть в американських церквах. Всюди заважує голос Волеса, пише „Громадський Голос".

До цього ще треба додати галасливу виборчу кампанію, яку повели українські волесівці по більших і менших скупченях американсько-української спільноти. Як треба було надіятись, здоровий розум нашого народу всюди перемагав і було дуже мало таких, що йшли слухати волесівсько-української пісні, співаної на нуту кремлівських композиторів. Знов ті, що впали жертвою цього політичного обману може хоч тепер зрозуміють, що не туди їм дорога як американським громадянам і як синам та дочкам поневоленого Москвою народу.

Ще згадаємо, що „Громадський Голос" постійно дурить несвідомих, що американські українці вже запродались полякам і знайшлися з ними „под єдним дахем", хоч це тільки „Громадський Голос", який не є ніяким голосом української громади в Америці, пішов „під один дах" з большевиками і спільно з ними помагає Кремлеві добивати Україну. Американські українці, де б вони не стояли чи станули, стоятимуть завжди під дахом американських ідеалів і тим самим не вдіють нічого на шкоду Америки, ні на шкоду поневоленого українського народу, змагаючого до своєї державної самостійности і соборности, в противенстві до „Громадського Голосу", що працює як проти інтересів Америки, так і України.

Посилення внутрішньої безпеки

Від місяця пишуть про складення Північно-Атлантійського Договору між Америкою, Канадою й Західними Державами для забезпеки проти можливого агресора, тобто проти Совєтського Союзу. Знов тепер, зараз після виборів, оприлюднено у Вашингтоні підготову для внутрішньої оборони країни.

Джеймс Форестал, секретар оборони, відверто сказав Раді Краєвої Безпеки, що теперішній стан внутрішньої забезпеки не зменшає цілком загрози для цілого краю. Щоб цьому зарадити треба створити одну центральну владу для всіх агенцій які займаються охороною країни перед саботажами шпигунством та іншими затіями внутрішніх ворогів на які звернув увагу генеральний прокуратор Там С. Кларк. Замітне, що творенню такої центральної влади спротивилося Бюро Федеральних Інвестигацій.

З промови Форестала довідалися кореспонденти, що під внутрішньою безпекою він розуміє не тільки запобігання саботажові, шпигунству і переповіданні тайн (всеодно, чи це діється нарочно, чи припадково), неуповажненим особам чужинних країн. Форестал сказав, що президент Труман під внутрішньою безпекою розуміє теж втримання ладу, бадьорого настрою населення і збереження американських традицій. Тому з вище наведених причин центральна влада для внутрішньої оборони має входити в склад краєвої військової установи, бо завдання внутрішньої оборони перевищають цілі, які має на меті військовий департамент краєвої оборони.

Центральна влада внутрішньої безпеки мала б обняти 23 різнородних агенцій, бюр, установ, комісій та інших організацій, які займаються працею для забезпеки краю, одначе без належної координації. Між цими агентами є такі: Федеральне Бюро Інвестигацій; розвідчі служби всіх трьох родів зброї; Іміграційна Служба; Секція пашпортів і віз в секретаріяті стейту; Тайна Служба („Сікрет Сервис") департаменту скарбу; Прибережна Сторожа й сама Рада Краєвої Безпеки. Загально панує поняття, що діяльність згаданих агенцій часто схрещується; бувають часті випадки цілковитого браку порозуміння, головно між фаховими силами. Цим недостачам може зарадити центральна влада безпеки. Досвід з военних часів вказує, які шкоди бували з недостачі належного порозуміння й одноцільної акції.

Прикладом доброго функціонування розвідчої служби може послужити Центральна Розвідча Агенція, яка працює на міжнароднім полі і має до діла з військовими, дипломатичними й загалом закордонними справами. Вона повстала на підставі Акту Краєвої Безпеки з 1947 р., який називається „законом про злуку", одначе ця Агенція не обіймає внутрішньої безпеки.

Федеральне Бюро Інвестигацій противне створенні центральної влади внутрішньої безпеки, бо не хоче відкрити матеріялів, нагромаджених нею за роки праці. Там є найбільші особисті тайни осіб, що стоять на високих становищах і коли б вони дісталися в непокликані руки, можуть принести велику кривду людині й шкоду загальній справі.

Після нарад у місяці лютім кабінет секретарів рішив перевести студії цілої проблеми внутрішньої безпеки. На домагання Дж. Едгара Гувера, директора Еф. Бі Ай, доручено Дж. Патрикові Койн, колишньому екзекутивному урядовцеві цього бюра перевести належні студії. Для провірки його роботи покликано „групу праці", до якої ввійшли члени Кординаційної Комісії секретарів: стейту — армії — фльоти — повітряних сил. Перед десяти днями вони остаточно склали плян створення авторитативної центральної організації. На зібранні 3. листопада рішено відослати цей плян до перегляду Ради Краєвої Безпеки.

Оці інформації про безпеку треба доповнити вістями про небезпеку, яка загрожує цілості Злучених Держав збоку зорганізованої сили комуністів, а яка стоїть під керівництвом Кремля. „Большевик", орган Центрального Комітету Комуністичної Партії в Москві, у найновішому виданні, яке прийшло до Америки, подає ради закордонним комуністам, щоб перемінили себе негайно в революційні кадри і почали підготову до збройної револьти. Торговельна Палата Злучених Держав оприлюднила окремою брошурою осторогу для місцевих торговельних палат діяльність комуністів, а в ній між ін. сказано: „Комуністи вживають незвичайно дбайливо вишколених експертів. У багатьох громадах навіть у місцевостях, які мають тільки 10,000 населення, вони втримують свої школи для підготови своїх діячів. Ми не сміємо робити менше для наших цілей. Щоб побороти большевиків, громади мусять використати всю зручність і досвід своїх людей, яких тільки можна буде дістати і підготовити".

Ось так передумують у Вашингтоні над внутрішньою безпекою країни. Українська спільнота в Америці знає з досвіду цю небезпеку і вже довго бореться з нею, скільки її сил.

Значення З. У. А. Д. Комітету

В останніх місяцях багато пишеться на сторінках нашої української преси у ЗДА та на еміграції в Европі про діяльність ЗУАДКомітету. Але все це стосується насамперед праці ЗУАДК в ділянках переселенчої акції та матеріяльної допомоги нашим скитальникам. Це і зрозуміли бо переселенча акція та допомога скитальникам з огляду на жахливі умовини життя в таборах та з огляду на смертельну небезпеку яка грозить на випадок вибуху війни це нині справи першої ваги.

З другого боку, **ми не можемо переочувати досягнень та значення ЗУАДКомітету у площині політично-репрезентативній.** Пригадаймо собі, який гураган брехливих закидів проти скитальників зуміла кинути, ворожа пропаганда тут у ЗДА і у цілому світі після війни. У тому часі українська національна група у ЗДА, чисельно і матеріяльно одна із найслабших національних груп Злучених Держав, зуміла зорганізувати за ініціятивою Українського Конгресового Комітету Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Провід цього комітету ступнево здобув для тієї української організації визнання найвищими урядовими станицями ЗДА, заключив відповідні умови про співпрацю з великою міжнародньою організацією для збігців (ІРО), здобув визнання і поміч часто і матеріяльну з боку американських окупаційних військ в Европі. Сьогодні ЗУАДК це одна із семи американських допомогових організацій, які уряд ЗДА допустив до співпраці на терені Европи у реалізації закону про допущення 205,000 скитальників.

Беручи до уваги постійний контакт та співпрацю представництва ЗУАДК в Европі з ІРО, з високими станицями американських, британських та французьких окупаційних властей у Німеччині та Австрії, га з делегатами різних країн, які переводять в Европі „набір" скитальників, а тут у ЗДА постійний контакт і співпрацю центрального ЗУАДКомітету з урядом, то мусимо ствердити, що **ЗУАДК це українська організація, яка має сьогодні найширший, найбільш конкретний і найбільш постійний міжнародній контакт.**

При цьому треба додати, що це пробивання собі „вікна у світ" українською допомоговою організацією не було на руку ні комуністичній п'ятій колоні, ні різним історичним „приятелям" нашого народу, яких багато і в Европі і тут. Не бракло і дальше не бракує і своїх таки „добрих людей", яким, якщо не неподобається цілий ЗУАДК, то бодай д-р Ґалан або адв. Смук. Проте, З. У. А. Д. К. перемагає всі зовнішні і внутрішні трудноці та постійно закріплює цю сильну позицію, яку нині займає.

Кожний свідомий український громадянин мусить радіти цими великими досягненнями ЗУАДК, який зробив дотепер багато для української справи у світі. Крім великої правної, матеріяльної та еміграційної допомоги для українських скитальників, він здобув для української правди широкий міжнародній контакт. **Ці великі надбання треба вдержати і дальше поширяти. А це вимагає великої і постійної допомоги і співпраці всього українського громадянства і тут у ЗДА і на еміграції в Европі,** треба, щоб широкі маси нашого громадянства тут та в Европі дали ЗУАДКомітетові таку допомогу та співпрацю, як цього великі завдання ЗУАДК вимагають. **Треба, саме, щоби наше громадянство вповні усвідомило собі теж це друге, політичне значення для нас ЗУАДК.** В цій освідомлюючій роботі повинні допомогти ці свідоміші наші громадяни тут та в Европі, які ясно бачать і вповні доцінюють досягнення, значення та вагу ЗУАДК, як одної із найповажніших сьогодні українських інституцій у світі.

Думаємо, що тут у ЗДА таку моральну піддержку для ЗУАДК повинні дати зокрема ми нові еміґранти. Пригадаймо собі, як ми раділи і які ми були горді, коли довідалися що ЗУАДК одержав право відкрити в Німеччині та Австрії свої бюра та як йому, повноварттісній допомоговій організації Злучених Держав, признано право боронити, на скитальщині наших інтересів. Сьогодні ми вже не потребуємо допомоги ЗУАДК. Але її потребують сотки тисяч наших братів і сестер на скитальщині. І, кладемо на це натиск, існування та такий чи інший розвиток ЗУАДК це вже сьогодні справа не тільки „допомогова", але загально національна.

Я. Татомир.

Червоний патріярх наступає

(Власна кореспонденція).

Від міста Пряшева, культурного і господарською осередку українців східної Словаччини, пішла назва для цілої заселеної українцями території між Лемківщиною та ріками Попрад і Уж, аж майже по самі Кошиці. Для цеї української области вже таки добре вжилася назва **Пряшівщина.** Тут, на прикладі найдальше на захід висуненої української землі можна пізнати ту чародійну живучість, впертість і силу нашого народу. Без шкіл без книжок і часописів (аж цілком недавно почав греко-католицький епископат видавати місячники „Благовістник" для дорослих і „Зірка" для молоді), без світської патріотичної інтелігенції, здані на дику мадяризацію а від 1918 р. на не меньше непристойну словакізацію, — ці наші брати витримали при своєму.

Найбільшу, майже головну заслугу в тому має греко-католицька церква (Ваш кореспондент — православний). Тепер на цю греко-католицьку церкву, твердиню моральности і народної окремішности, розпочала Москва безпощадний наступ. Спитайтеся: на віщо? Що кому до того як ті українці в лісових карпатських дебрах моляться Богові? Ось відповідь:

Ще в 1944 році партія і уряд в Москві видали указ, що Пряшівщина має статись русскою, щоби так успішніше шахувати і обдирати Братиславу, Прагу і Відень. (З Пряшівщини до Відня не цілих 300 клм.). Отже за гроші, здерті з українського колгоспника під прямим керівництвом совєтського генерального консуля в Братиславі, покрито цілу Пряшівщину сіткою „русских" народних і середніх шкіл та учительських семінарій. При кожній школі засновано інтернат-бурсу. Одежу, харчі і книжки там дають безплатно... лише треба записатися „русским". Тому, що Пряшівщина була довго полем бою та є дуже знищена, родичі є силою обставин змушені давати дітей до такої „благодійної" школи. Але — ті „русскі" діти приносять до школи видання УПА, вперто співають стрілецькі і партизанські пісні, а ученики вищих кляс утікають в гори до „бандерівців".

Москва сягає до свого одинокого засобу „цивілізації": Вовозить свідомих селян на Схід. Тоді широкі маси записуються як словаки і дають своїх дітей до словацьких шкіл але — лишаючись ще греко-католиками. Масово вивезти „словаків" Москві все таки не зручно. Отже треба греко-католиків „привернути" до „прадідної віри", Ступаючи по трупах, москалі насильно зліквідували греко-католицьку церкву в зах. Україні, на Буковині і Мармарощині..

Тепер приходять вісті про кривавий терор проти румунської греко-католицької церкви в Семигороді. Також і тут на Пряшівщині „Ексархат московський и всея Руси патриарха" спішить на поміч московському імперіялізму та намагається викорінити мазепинський дух, який глибоко вріс в душу східно-словацьких українців.

Хоча на Словаччині православних тільки що кіт наплакав, створено в Кошицях (до Пряшева ще не мають відваги), православну пряшевсько - словацьку епархію, та почали видавати журнал „Свет православия". Греко-католицьким священикам заборонено їздити до свого епископа до Пряшева. На приходствах розмістили військо і СНБ, які воюють проти УПА. В епископській папалаті в Пряшеві урядує комісар міністерства інформації і освіти, який цензурує листи священиків і дає розкази, що мають душпастирі проповідувати з проповідальниці. По селах невідомі поширюють чутки, що греко-катилицькі священики це шпіони американські та подають приклад, що в Кошицях в тюрмі сидить 23 священики. Селянам, які перейдуть на православіє, обіцюють побудувати наві гарні хати, зменшити контингенти і ін. Коротко: Червоний патріярх наступає на Европу.

А в тім самім часі в чехословацькім правительстві засідають 2 міністри бувші священики, яких за непослух духовній владі пражський католицький архиепископ д-р Беран викляв з церкви.

Пряшів, 31. жовтня 1948

Ігор Кий.

M. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

9)

Перевезення до шпиталю було вказаним, але не обов'язково потрібним, і лікар пристав на прохання Кубовича полишити в його хаті раненого. Прохати лікаря додержати таємницю не було треба. Він був остільки ж приятелем Кубовича й українців взагалі, як і ворогом Москви. Доктор Мурад, як його кликали діти й дорослі, був черкесом з походження, його дід воював проти Москви під проводом славетного Шамія і мусів тікати до Туреччини разом з сотками тесяч інших кавказьких мусулман. Він був одним з найбільш чинних учасників пантурецького руху, культурні й національно-політинчі впливи якого сягали до Ташкенту й Казані. Він брав участь в світовій війні як військовий лікар, рятуючи вояків на боєвій лінії та даючи їм найкращий приклад власною відвагою. Вістку про розбиття царської в'язниці народів дістав він лежучи самий в шпиталі, ранений тяжко уламком гранати. Надія на здійснення найвищої мрії його життя прискорила його одужання. Тим тяжчим було його розчарування, коли побідні західні держави не виявили ніякого зрозуміння до визвольної акції осередніх держав і дбали лише про відбудову старої Росії, підтримуючи реакційних московських генералів проти новозаснованих національних республик. В трагічній поразці своєї власної батьківщини бачив він ствердження свого переконання, що Туреччина, положена на шляху московського імперіялізму до Середземного моря, може існувати лише зосереджуючи навколо себе турецькі народи Кавказу і Середньої Азії.

З Кубовичем його заприязнили азербейджанці, з якими він втримував і далі тісні зносини, переконуючи їх з фанатизмом старого мусилманина, що народи турецької культури визволяться раніше чи пізніше з московського ярма. Намагання молодо-турецького уряду відбудувати державу він добре розумів і співчував їм, але уважав його зовнішню політику, а зокрема порозуміння з советським урядом, наскрізь хибними. Маючи вистачальні матеріяльні засоби і дорослих дітей, що його допомоги не потрібували, обмежив він свою лікарську практику допомогою немаетним. Домовим лікарем Кубовичів зробився він з приязні до родини.

На дискретність цього лікаря можна було рахувати. Він знав, що намагання турецького уряду втримати добрі відносини до Москви за кожну ціну могли б скорше загрожувати жертві московського злочину ніж злочинцям. До того ж, не будучи лікарем формально, не був він зобов'язаний повідомити поліцію про даний кримінальний випадок. З дескретністю, властивою інтелектуальним верствам Сходу, не запитав він навіть про обставини поранення, коли Кубович перед сходом сонця припровадив його до раненого. Але знаючи де служив Носенко, та знаючи большевицькі звичаї, він міг собі легко уявити цілий перебіг злочину.

В пресі не з'явилось про нього найменшої згадки. Відносно того, що посольські агенти ГПУ намагались розшукати свою жертву, яка так зручно вислизнула їм з рук, не могло бути ніякого сумніву. Але обставини намаганого морду були надто скандальні, щоб можна було жадати від місцевої поліції доходження в справі „зникнення члена советської дипломатичної місії".

Коли Христя прийшла вечором цього дня на побачення, Марко відчув зараз, що щось сталося. Обличчя дівчини було бліде, а міцний стиск її руки зраджував легке тремтіння. Коли вона оповіла коротко про те, що сталося Носенкові, він хотів першзавсе її заспокоїти, кажучи, що цього треба було чекати, і можна лише тішитися, що Носенко спромігся врятуватися. В дальшому він покаже ще, чого він вартий.

Це ще не було все. Коли Марко був підвечір в каварні, їй видалось, що Добротний вказував на нього якимось двом осібнякам, що сиділи разом з ним при столі. Вони виглядали як греки, але розмовляли по московськи і замовкли раптом, коли вона прийшла забрати порожні шклянки.

(Дальше буде).

Інж. Д. Кузик.

Вже рік іду до Америки... і не можу доїхати

1. Перші труднощі.

Цитат св. Письма: „Легше верблюдові через вухо ігли перейти” можна тепер докінчити: „як ДП до Америки виемігрувати”. Повідомлення „Свободи”, що в цім році виїде до ЗДА тільки 40,000 ДП, ділає на нас що найменше дивно. Цифра 40 тисяч виглядає нам недосяжною; це було б для ДП великим добродійством. Знаючи всі перешкоди чи радше труднощі, що походять головно з несеріозного ставлення відповідальних чинників до справ еміграції, ми певні, що не 40, але й одна десята з тих 40 тисяч не виїде в цім році до ЗДА. Всі ті газетні реклями про виїзд, всі голосні заяви Уго Карузі і т. п. є для нас зовсім незрозумілими. Для якої цілі те все? Тут же ясно, що вже десь на самому початку, в зародку, є якась перешкода.

2. Уго Карузі.

Стало відкладуваний закон про впущення ДП до ЗДА мав бути ухвалений ще в січні ц. р. На той січень нетерпеливо чекали десятки тисяч ДП. Але минув січень, а закону не було. Щойно за піврік появився закон, потім ухвалено трохи грошей на ту ціль і іменовано спеціяльний комітет з Уго Карузі на чолі. Місцева американська преса широко реклямувала особисті прикмети Карузі. Виглядало, що вже аж тепер рушить праця з місця. Але не так пішло. На випрацювання подрібних плянів пройшло аж три місяці, хоч такі чи подібні процедури давно вже мають американські консуляти в Европі.

Приїжджає п. Карузі до Европи і відбуває цілий ряд конференцій. Врешті відвідує і переходовий табір для заміреним емігрантів до ЗДА в Мюнхені. ДП, а головно українці, устроюють величаві привіти. Тисячі ДП слухають з запертим віддихом промови найавторитетнішої особи для справ еміграції. І замість надії — розпука. Уго Карузі заявив, що в жовтні ц. р. виїдуть тільки два транспорти, отже кількасот осіб з цього табору, а пізніше буде перерва. Та перерва мала б тривати подібно аж 4 місяці; і стільки саме треба довше перебути невиносиме життя в переходовім таборі.

А коли ІРО проголосило думки Уго Карузі, висловлені на спеціяльній конференції, то для думаючих людей було вже виразне обличчя голови іміграційного комітету, а з тим і доля закону про допущення до ЗДА 200,000 ДП. Уго Карузі ясно сказав що прибувші ДП не сміють відбирати американським громадянам ані праці ані мешкань. А що в ЗДА є недостаток мешкань, про що голосно дискутується в пресі, то зрозуміло, що прибувші люди таки заберуть частину мешкань амер. громадянам. Пощо в цім випадку цей іміграційний закон? Мало того, Уго Карузі заповів загострення контролі нових ДП-іміґрантів. Відтепер перевірка документів і емігрантів буде переводитися не тільки у СІС і у відповідних консулятах, але й перед входом до корабля і навіть за морем, за статуєю Свободи. Вже з самого Ню Йорку може нещасний ДП по перевірці документів бути заверненим до Европи.

3. Мої вступні перешкоди.

Щоб дати американським українцям правдивий образ мук тисяч людей, що наставилися виїхати до ЗДА, найкраще навести живий приклад — без пересад і прикрас — з власного пережиття автора цих рядків.

УНРРА переслала їх до консуляту. По двох доповненнях додаткових, покликали мене в квітні 1947 році до СІС для перевірки моєї минувшини й теперішности. В жовтні того ж року дістав я візвання приїхати до переходового табору в Мюнхені. По різних адміністраційних і лікарських записках і перевірках завели мене до кімнати, де вже мешкали три родини. В кімнаті одно вікно було забите дошками зовсім, а з другого просвічувало через дві горішні шибки. З курячої залізної печі виходила рура через дошки забитого вікна. Коритарі, сходова клітка й виходки переважно без шиб і дощок, отже протяги несамовиті. Недивно, що оба сини (тоді 4 і 6 літ) похорували. Я ходив тижнево два дні до праці в таборовім городі ідо рубання ров. Всі ми переходили по кілька різних щеплень, а старші і пробу крови. Коли мали ми вже йти до рентґену, зажадали від нас ще других посвідок ДП, по котрі мусів я їздити 90 км. до табору попереднього замешкання. По тижневім опізненні й страті черги покликали нас на рентґен, а слідуючого дня до консуляту на перевірку самим консулем чи його заступником. По кількогодиннім чеканні викликає мою родину якась секретарка і заявляє, що нам бракує якогось залучника і що через те не можемо дальше проходити процедури і мусимо вертати до табору. По тижні чи двох має прізвище появляється на „чорній” листі з візванням до 24 год. опустити табор. По великих зусиллях довідуюся, що бракує опінії органів безпеки. Мимо осторогги, що не можу нічого приспішити,д а тільки маю терпеливо чекати, іду до місцевого СІС по виясненя. Моя жінка йде до самого шефа СІС. І довідуємося, що місцеве СІС негайно по перевірці в квітні, давши від себе дуже добру опінію, вислало віповідні папери до дальших архівних провірок у Берліні і ще десь. Але за 7 місяців (від квітня до листопада) хіба ж має бути скінчена справа. Іду з цею відомістю два рази до консуляту і оба рази відкидають мене з грімким упімненням терпеливо ждати, аж покличуть. По тижні чи двох поїхав я знову до консуляту з твердою постановою вияснити справу. На щастя трафив цим разом на якусь ліпшу секретарку. Я рішучо зажадав вияснити справу і заповів, що аж до вияснення буду приходити два рази денно до консуляту в цій самій справі. Здивована такою моєю рішучою постановою обіцяла десь телефонувати й казала прийти на другий день по відповідь.

Дня 12. грудня 1947 р. відповідь була на диво коротка і ясна: У вас все окей, ставайте перед консуля. Як я міг пізніше розвідати, посвідку СІС управа переходового табору з невідомих причин не приняла і вона вернула назад до поліції. Тому я ніколи не дочекався б її, коли б сам не реагував, а терпеливо чекав.

4. Мр. Клярк.

По тій радісній новинці сейчас на слідуючий день урядування приїхав я з родиною з матірного табору до консуляту. З нами списали нові довгі формулярі для кожної особи осібно. Нас призначили на розмову чи радше на провірку до найстрашнішого консуля чи віцеконсуля, м-ра Клярка, що найбільше відкидав людей від виїзду до ЗДА. На третій день напруженого чекання в почекальні консуляту покликала нас нарешті перекладачка м-ра Клярка. Рормова була насамперед зі мною, а пізніше з жінкою.

М-р Клярк, на зріст поставний мужчина, насамперед змірив мене непривітними очима від голови до ніг. Пізніше була присяга, що буду говорити правду, а вкінці твердий запит, чи здаю собі справу з того, що мене чекає, коли б мої заподання в документах були неправдиві або й самі документи були фальшиві, і що я на те маю йому сказати. Я відповів кортю, що на те не маю нічого сказати, на що він зробив здивовану міну.

Тоді бере він до рук мої оригінальні метрики уродження і шлюбу ітвердить, що вони роблені в Німеччині. По довщих додаткових запитах і моїм виясненні я сказав, що за оригінальність моїх документів даю свою голову. Він відповів, що йому непотрібно моєї голови — він має таких голов тут багато і почав при помочі спеціяльного світла провірювати документи. Потім перепитував докладно, як і коли приїхав я до Німеччини і чому не вертаю до дому.

Його розмова з жінкою була дещо легша і коротша.

Його провірка і спроба застрашити й понизити мене, а при тім кпини і принизуюче поведення його перекладачки, поділали на мене дуже пригноблююче і обурююче. Хоч м-р Клярк признав мене за гідного виїхати до ЗДА і бути їх горожанином, пізнав я з його висловів і півслів, що він не любить ДП і не бажав бачити їх в Америці.

(Дальше буде).

РЕЦЕНЗІЇ

Жид про советські концтабори

"TELL THE WEST" — by Jerry Gliksman. An account of his experience as a slave laborer in the USSR. The Gresham Press, New York, 1948.

Українському громадянству в Америці ще не вповні відомі українські публікації про жах і страхіття советських концентраційних таборів. Врешті і не так багато українських публікацій на цю тему! Та є навіть такі українці, що не дуже довіряють українським публікаціям. Мовляв, вони писані з ненавистю до советського режіму. Тим невірним українським Томам щиро радимо прочитати книжку вгорі зацитовану, написану жидом, якого нема підстави обвинувачувати у негативному наставлені до Советів.

Ґліксман — це жидівський адвокат з Варшави, член жидівської соціялістичної організації „Бунд”, відомої зі своїх симпатій до комунізму. Шукаючи у вересні 1939 р. у большевиків захисту перед націстами, він опинився у волинському місті Рівне.

На жаль цей „захист” дали йому большевики у рівенській тюрмі... Направду, таки щиро радимо усім прочитати, як то виглядає большевицька тюрма, бо опис її у стрічках, писаних Ґліксманом, вірний. Попав автор у цю тюрму — як пише — тільки тому, що брат його Віктор був видним соціялістичним діячем, за що був царським урядом депортований на Сибір. Большевики того брата за соціялізм не депортували нікуди, а просто розстріляли і то вже в часі, коли після вибуху советсько-німецької війни інтервенювали у його справі у Сталіна проф. Айнштайн, Вилйем Ґрін від робітництва та пані Елинор Рузвелт.

Видіставшись із тюрми автор старався ураз з іншими жидами, що попеклись на советському „раю”, передістатись до Вильна, що згідно договору з Советами припав Литві, а де советські впливи були ще в той час обмежені. На кордоні попався. І за те після довгих місяців тюрми дістав 8 років концентраційного табору над річкою Іхтою, на Сибірі.

Автор описує страхітливе життя в цьому таборі з повною вірністю. Природно, описуючи життя каторжників, автор особливу увагу присвячує своїм землякам засланцям-жидам. Хоч автор згадує теж каторжників - українців, то тільки мимоходом, так, що читаючи книжку, мається враження, наче б у тих таборах жили головно жиди, поляки і росіяни, коли є відомим фак том, що основну масу жильців тих таборів творять якраз українці. Неприхильне ставлення автора до українців виходить теж із факту, що автор багато разів підчеркує українську національність негативних типів, описуючи, наприклад, заст. команданта табору, кровожадного Савченка, який мабуть з українством мав хіба тільки спільного, що його прізвище кінчиться на „енко”.

Маючи вище сказане на увазі, радимо тим з нашої тут родженої молоді, яким важко читати книжки українською мовою, познайомитись з тим описом советських таборів, памятаючи при тому і на те, що українці попадають звичайно у ще важчі табори, дальше у глиб Сибіру і не легко мають змогу добувати там привилеї, як то вдавалось п. Ґліксманові...

Д-р М. Б.

СКРІПІТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС В ОБОРОНІ УКРАЇНИ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ”!

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ”

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи”, потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 16.

Відділ:		Жертва:
	Марія Возняк	$ 2.00
	о. Василь Середович	2.00
	Peter Saczawski	2.00
	Ilko Bulka	2.00
	Alex Sorokowsky	2.00
5	Anthony Zahorujko	2.00
20	Стефан Торопа	2.00
38	Andrew Cymbrak	1.00
42	Володимир Лелет	2.00
44	Matthew Temoshak	2.00
45	Василь Бутрин	2.00
70	John Lecyn	3.00
63	Isidore Opalka	2.00
65	Миколай Бялецький	2.00
76	Michael Styranec	2.00
81	Миськів Петро	2.00
94	Andrew Frankowicz	2.00
100	John Lawrowsky	2.00
100	John Hominiuk	2.00
102	Michael Krywy	3.00
103	Harry Dac	2.00
104	Михаїл Зельвак	2.00
105	Harry Wojtowicz	2.00
108	Михайло Колодій	2.00
108	Dmjtro Hlatecky	2.00
121	Захарій Фицик	2.00
127	Іван Ґах	2.00
131	Михайло Рачок	2.00
137	Pel Alexander	2.00
148	Данило Липцан	3.00
155	Миколай Олійник	2.00
158	Theodore Hopko	2.00
168	Григорій Бабич	2.00

Відділ:		Жертва:
176	Іван Барян	2.00
188	Теодор Харітон	3.00
206	Евген Самборський	5.00
206	Кушнір Ігнатій	2.00
207	Henry Melnick	3.00
213	Harry Krywy	2.00
215	Стефан Катала	2.00
220	Юрій Кріль	2.00
221	J. Tatarchuk	2.00
221	Микола Николишин	2.00
221	Микола Будник	2.00
230	John Bagan	5.00
234	Ілія Ґенега	2.00
237	Іван Тимань	2.00
239	Nicholas Pellesh	2.00
243	Т. М.	2.00
279	Onufry Levicki	1.00
296	М. Земледух	2.00
299	John Pawlowski	3.00
304	John Sawec	2.00
318	Анна Тарас	2.00
320	Dmytro & Peter Emche	4.00
322	Йоанна Карач	2.00
322	Анна Мондик	2.00
322	Марцела Калакура	2.00
323	Дмитро Яремко	2.00
324	Василь Слободян	2.00
325	Еміл Біленкий	2.00
334	John Paszkowsky	2.00
336	Михайло Савчак	2.00
361	Стефан Сеньків	2.00
361	Онуфрій Лесик	1.00
385	Simeon Zamlanuchyn	1.00
421	Йосиф Шеремета	2.00
427	Пилип Цибуляк	2.00
432	П. Тимчук	2.00

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ”

Прохаємо читачів „Свободи”, що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи”. 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.

Імя й призвище ______________________ Ч. від. ______

Стара адреса ______________________________

Нова адреса ______________________________

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Дітройт забажав розривки!

Українську громаду у великому Дітройті безперечно можна зачислити до вельми активного центра. Громадська праця ведеться не тільки при огнищі української справи, бо як горожани цеї країни широко інтересуємось теж і справами Америки, як от виборами місцевими, стейтовими, та краєвими. Жіноцтво наше бере активну участь у збіркових фондах на свої українські установи, а теж спішить допомагати збірковим кампаніям на американські краєві добродійні установи. Така подвоєна праця вимагає безнастанних нарад, засідань, віч, бенкетів та їм подібних „болів голови". Із усім тим наші провідні одиниці і членство справляються і робота виконується.

З-поміж цієї серіозної праці, виринуло бажання розривки і сміху для передишки. Про це подбали членки жіночих організацій і Український Золовий Хрест, Від. 14, і Товариство імені Лесі Українки, 37 Від. СУА, рішили спільно влаштувати виставу оперети Кропивницького „Перехитрили". Приготування уже на викінченні і вистава цієї оперети заповідається добре, а може навіть краще ніж добре, бо до участі запрошено найкращі сили, які криє в собі Дітройт, Гемтремк і сусідуючий з нами Виндзор по канадійському боці. Отже запрошено на гостинний виступ Дмитра Атаманця, колишнього артиста-співака Українського Театру в Західній Україні під тодішньою дирекцією Осипа Стадника ще за Львівської Бесіди. Дмитро Атаманець тоді був найкращим Андрієм в Запорожці за Дунаєм. Ще перед першою світовою війною, опинившись в Америці, п. Атаманець з великим замилуванням присвятив своє театральне знання українським драматичним кружкам у Гемтремк, Дітройт і Шікаго, а тепер знова в Дітройт. Як режісер і актор працює уже довгі літа на полі української штуки, а в теперішній виставі гратиме ролю Кукси та пригадає собі ще раз колишні театральні сценічні дошки.

У другій головній ролі виступить знаменитий Ілія Косіковський — ветеран Канадійської армії. Імя Ілії Косіковського знане вже з вистав Запорожця за Дунаєм, де він дуже успішно грав Карася. Знаний він теж з численних сольових і хорових виступів в концертах в околиці Дітройту, а також по своїм канадійськім боці і як співак-баритон є загально люблений. Тим разом гратиме ролю Дранка.

В жіночих ролях бачимо дві вельми симпатичні молоді пані: Надія Віхар (колишня Осадчуківна), яка з найранших літ своєї молодости почала свою сценічну карієру у виставах, які давала Театральна Дружина, згуртована при Українськім Осередку на Карпентер. П-ні Надія знана теж із сольових виступів на Українській Щоденній Радіо-Годині. Вона приняла ролю Оришки. Дуже нам приємно запрезентувати п-ні Доню Стефанію Демрей в ролі Горпини. Буте це свого роду дебют бо п-ні Демрей здається гратиме ролю перший раз. П-ні Демрей любить клясичнодраматичну музику й її концертові виступи опираються на серіозному репертуарі. Роля Горпини це тип збиточної дівчини і в цім випадку побачимо Доню в іншому світлі. Слід додати, що Доня це наша фільмова зірка, бо мала нагоду грати ролю Дарини у фільмі „Маруся". Обі учасниці, як Доня, так і Надія, виявляють дуже симпатичні і милі характери у своїх ролях зарівно у прозі і у співах.

Ролю писаря гратиме вельми діяльний громадянин п. Павло Дуда з Виндзор. Він не тільки урядує на сцені, але теж у громадському життю, бо займає кромі інших, становище головного радного УНСоюзу. Це давній ветеран цієї оперети, бо як сам заявив, що грав у цій штуці уже майже усі ролі.

Маємо ще одного дебютанта, яким є Степан Луцький, молодий ветеран останньої війни. Він теж має свої заслуги на полі української пісні. Був деякий час дирігентом Українського Молодечого Хору у Вилксбері в Пенсилвенії, а також до війни мав свій хор в Дітройт. Не можна поминути факту, що Степан Луцький є одним з небагатьох тут роджених любителів нашої пісні, що дуже добре відчуває і розуміє характер української пісні. Війна кинула його на інший шлях і під цю пору він студіює міжнародне право у Вейн Університеті. Українську сцену він дуже любить, радо приняв ролю Антона і буде це його перший виступ в українській п'єсі.

Ролю Василя гратиме Михайло Гузиляк, також ветеран останньої війни. Не зважаючи на молоді літа, теж має уже свої заслуги у громадській праці не тільки в Дітройті, але теж у своїм родиннім місті, Мекізракс у Пенсилвенії. Там він був урядником у відділі У. Н. С., а також брав участь в аматорських виставах, грав Олексія у Сватанні на Гончарівці" та інші. Тепер перебуває в Дітройт і теж є активний по наших організаціях та, як зачуваємо, недавно грав головну ролю у „Повернувся з Сибіру". Працює між молддю і старшими. Віримо, що п. Гузеляк своєю участю причиниться теж до успішної вистави нашої оперети.

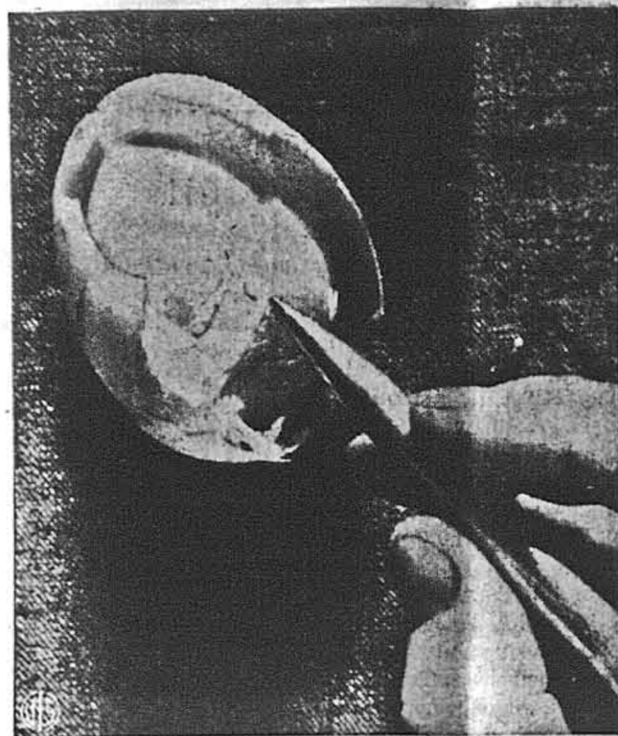
Вкінці бачимо ще Казимира Олещука, теж з Виндсор. З Олещуком бачите трапилась „чудасія". Як узяв „боса", як поїхав, так опинився аж в Дітройт в Народньому Домі, а тут уже дали йому в руки „Перехитрили" і просили його грати ролю Нечипора. Нічого було йому робити, взяв ролю, та й буде грав.

Дуже нам мило сповістити, що до акомпаніяменту на піяні запрошено п-ню Марію Сливинську, яка, як здається, ще року нема, як прибилась зі скиталицями до нашого Дітройту. П-ні Сливинська зразу увійшла в наші організації та радо дає свої услуги для добра українських установ, а водночас дає себе пізнати на полі музики як піяністка.

Оце менш-більше начерк про наших учасників в опереті „Перехитрили". З повищого можна заповісти, що вистава вийде успішно. Сама оперета змістом легка, повна здорового українського гумору, в якім ведуть перед Атаманець і Косіковський. Музика і співи мелодійні та милі для уха, а співаки нівроку голосисті!

Сподіємся отже громадяни великого Дітройту і околиці приємної розривки та слідіть за оголошенням.

Український Золотий Хрест, Відділ 14 і Товариство імені Лесі Українки 37 Від. СУА.

ЯЙЦЕ В ЯЙЦІ. — Фармер Фред Болмен з Сейнт Луїс розбив яйце, як бачимо на картині, щоб побачити, що в середині є друге таке саме яйце зі шкаралупою.

СПРАЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У виказі нових членів, приєднаних в часі кампанії за збільшення Союзу до 50,000 членів, було проголошено, що відділ 39, якого квота виносила 28, дістав 22, а має бути, що цей відділ дістав 31 членів. Дальше було проголошено, що відділ 450, якого квота виносила 3 члени, не придбав ані одного члена, а має бути, що цей відділ дістав 8 членів.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 14. листопада, в годині 1. пополудні, в домі Горожан, 847 Норт Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — М. Паранич, секр.

ЮНҐСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в своїй власній галі, 914 Френклін Еве., в годині 3. пополудні. Просимо всіх членів явитися на цих зборах, бо є важні справи до вирішення. — І. Павловський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 14. листопада, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. З причини, що саля буде зайнята в 3. годині, збори зачнуться точно в год. 1. пополудні. Просимо чнеів і членкиць явитись на збори численно, бо будуть рішатись важні справи. Також наоминаємо тих, що зволікають з місячними пвкладками, що за нікого не будемо висилати до гол. каси вкладок. Баагто членів хворих цего року і в касі нема грошей. Хто ще не зложив жертви на пресовий фонд „Свободи", хай зложить на зборах. — За уряд: Р. Вазик, предс.; І. Слупецький, кас.; М. Присташ, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. Довгуючі члени хай стараються вирівнати свої залеглости. В кого є діти впишіть їх до Союзу. Хто ще не зложив на пресоцвий фонд Свободи хай зложить на цих зборах. — І. Форись, предс.; І. Андрусевич, кас.; П. Кізел, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 14. листопада, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Г. Степанек, пр.; Г. Кісіль, фін. секр-кас.; Т. Кальзук.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбудуться в неділю, 14. листопада, в год. 6:30 ввечір, в гали церковній. Просимо всіх членів явитись на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Також взиваємо вирівнати свої залеглі вкладки, бо на наступний місяць будемо здавати звіт. — М. Куба, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Повідомляємо членів і членкиць Бр. св. Василія Великого, від. 161, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. листопада, в годині 7. ввечрі ,у власній домівці. Тому, що єважні справи до обговорення, тож обовязком є всіх місцевих і позамісцевих членів явитися на означений час. Напоминаємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — Уряд.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в православній галі на Нюпорт Еве., зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої місячні вкладки, особливо ті члени, котрі довше довгують, щоби старалися заплатити свій довг. Хто з членів хоче мати календар У. Н. Союзу на 1949 рік, може замовити собі на зборах через секретаря. — Уряд.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 14. листопада, в годині 1:30 пополудні, У. Д. Клюбу, 2397 Ґрейлінґ улиця. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — Т. Судомир, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в годині 2. пополудні, в гали парафіяльній, 45-47 Говл Еве., Пасейк. Просимо членів прийти на збори та вирівнати свої місячні вкладки, щоби можна замкнути книжки до обрахунку. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 12. листопада, в год. 8. ввечір, в Січовій Салі. Всі, що бажають жертвувати на пресовий фонд „Свободи", можуть зложити на зборах на руки секретаря. Рівнож всі члени повинні дати замовлення на календар Союзу, який вже скоро буде укінчений. Це все можна зробити на зборах відділу. — За уряд: О. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори У. Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 11. листопада, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. На цих зборах буде номінація на уряд на 1949 рік. — В. Гнатків, гол.; М. Парута, фін. секр.; П. Ковтун, кас.; В. Іванців, рек. секр.

ПОШУКУВАННЯ

ЯВДОКІЮ МУДАР, з села Богатківці, пов. Підгайці, Тернопільщина, що виїхала до ЗДА в 1912 або 1913 і 1939 р. перебувала в Ню Йорку, пошукує племінник **Василь Жмут.** Моя адреса:
RAYNER CONSTRUCTION LTD.,
Thessalon, Ont., Canada.

БОГДАН ДАНЕЛИШИН з Семековці, повіт Підгайці, пошукує з тих сторін **краянів.** Голоситись на адресу:
JOHN P. CHOMA
173 Ave. C, New York 9, N. Y.

ЗМІНА АДРЕСИ

CHARLES C. CARROLL
АДВОКАТ І РАДНИК СУДУ
повідомляє про перенесення своєї канцелярії під ч.
520 East Fifth Street
New York 9, N. Y.
Телефон: ORchard 4-6559

РЕАЛЬНОСТИ

БАЖАЮ КУПИТИ ФАРМУ від 200 до 300 акрів управленої землі. Інтересованих прошу голоситись до:
MARY WORKIEWICZ
552 King Street, Stratford, Conn.

ТАРЗАН, ч. 1968. Серед двох небезпек.

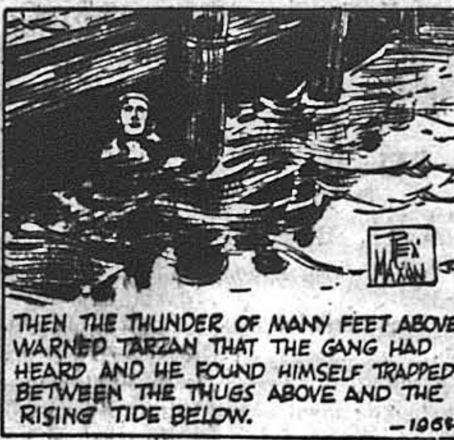
Розділені упадком в воду, вони оба виплили на поверхню водночас. Піт почав стріляти на неясну постать Тарзана.

Тарзан пірнув, за хвилину підплив до Піта...

...і за кілька хвилин Піт стратив життя.

Але саме тоді загомоніли кроки ватаги на горі і Тарзан побачив себе загроженим з двох боків: згори від людей, а здолу від водних филь.